

Asia: VN/138/2020

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2020–2025

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiateollisuus ry:n lausunto asetusluonnoksesta hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituesta

Viite: Aetusluonnos hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituesta, VN/138/2020

Energiateollisuus ry (ET) kiittää lausuntopyynnöstä.

Asetuksen ensisijaisena tavoitteena tulee olla kustannustehokas kivihiilestä luopuminen ja päästöjen vähentäminen

Tukijärjestelmällä, jota nyt lausuttavana oleva asetus koskee, tavoitellaan markkinaehtoista sekä hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain asettamaa aikataulua nopeampaa luopumista kivihiilen käytöstä. Tällöin ei näkemyksemme mukaan ole tarpeen rajata tukea eri teknologioiden tai niiden kypsyyssasteen välillä.

Nyt asetuksessa ja erityisesti sen 10 §:ssä on ensisijaiseksi tavoitteeksi otettu uuden teknologian tukeminen. Koko tukijärjestelmän tavoitteena on kivihiilestä luopuminen vielä lainsäädännön asettamaa takarajaa nopeammin kokonaan viimeistään vuoden 2025 aikana sekä tätä kautta kotimaisten päästöjen vähentäminen. Tällöin on etsittävä kustannustehokkaita ja toimivaksi todettuja ratkaisuja. Uuden teknologian tukeminen on erittäin tärkeä tavoite, mutta uuden teknologian kokeilu- ja demohankkeista on usein pitkä matka kaupallisiin toteutuksiin. Kokeilu- ja demohankkeissa on muita hankkeita korkeammat riskit paitsi taloudellisen toteutettavuuden, mutta myös teknisen toimivuuden osalta. Kun tuki on sidottu kivihiilen käytön lopettamiseen kokonaan tietyllä alueella ja investointihankkeiden laajuus huomioiden hyvin tiukassa aikataulussa, ei nyt lausuttavan oleva tuki ole paras kokeilujen tai demo-hankkeiden edistämiseen. Tällöin ensisijaisuus on tarpeeton.

Toisaalta tukea aiotaan kohdentaa puoliksi CHP-investoinneille ja puoliksi polttoon perustumattomille ratkaisuille. Näkemyksemme mukaan tämän tyyppinen kohdentaminen ei ole tarpeen. Markkinoiden ja investoijien tulisi ratkaista minkäläisten laitosten rakentamiselle on edellytyksiä ja kysyntää.

Toissijaisena tavoitteena uuden teknologian tukeminen on hyvä

Tuen myöntäminen 8.2 §:n mukaisesti korotettuna uuden teknologian hankkeille on hyvä lähtökohta ja ohjanee riittävästi uuden teknologian käyttöönottoon tässä yhteydessä.

Uuden teknologian määrittelemineen olisi syytä tehdä selkeämmin. Uuteen teknologiaan tulisi lukea paitsi uusien tuotanto, lämmön hankinta ja varastointi-investointien toteuttaminen, mutta myös muut päästövähennyksiä aikaansaavat investoinnit. Esimerkiksi digitalisaatioon sekä varastoinnin, tuotannon ja kulutuksen yhteensovittamiseen ja optimointiin liittyvät investoinnit voisivat tulla kysymykseen.

Tuettavat hankkeet ja hankkeiden toteuttaja

Asetusluonnoksen perusteella on hieman epäselvää, tuleeko kivihiilestä luopumisen mahdollistavan investoinnin toteuttajan ja kivihiilen käytön lopettavan yhtiön olla sama. Nyt asetuksen 5.1 § tätä edellyttää, mikäli sitä luetaan sananmuodon mukaisesti.

Tavoitteen näkökulmasta perusteltua ei ole asettaa tällaista edellytystä, vaan investointihankkeen toteuttajan tulisi voida olla myös eri yhtiö, mikäli kyseisellä energiankäyttöalueella hiiltä käyttävä yhtiö sitoutuu samassa yhteydessä kivihiilen käytöstä luopumiseen asetuksen edellyttämällä tavalla.

Asetuksen 5 §:ssä tai vähintäänkin asetusta koskevan muistion yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi selventää, että myös eri lähteistä olevien hukkalämpöjen hyödyntämiseksi tehtävät investoinnit talteenottoon ja infrastruktuuriin ovat tuettavien hankkeiden piirissä. Tuen tavoitteissa nämä mainitaan.

Aikataulu hankkeille on liian tiukka

Nyt asetuksessa investointien tukemisen ehdoksi on asetettu kivihiilestä luopuminen viimeistään 1.5.2025. Ylipäätään kivihiilestä luopumiseksi vaadittavien investointien toteuttaminen odotetussa aikataulussa on erittäin haastavaa. Aiemmin on viestitty, että vuoden 2025 aikana kivihiilen käytöstä luopuville toimijoille tullaan tekemään erillinen tukijärjestelmä (mm. HE 200/2018 vp). Nyt tätä aiemmin viestittyä aikataulua ollaan edelleen tiukentamassa. Olisikin perusteltua muuttaa asetuksen 5.1 §:n tarkoittamaksi takarajaksi 31.12.2025. Jotta tuen hakijoilla olisi mahdollisimman hyvät mahdollisuudet hankkeiden toteuttamiseen, tulee aika hankkeiden toteuttamiseen ja tuen hakemiseen olla molemmista päistä mahdollisimman pitkä.

Omaisuuksien käyttö- ja luovutusrajoitus

Näkemykseemme mukaan asetusluonnoksen 14 §:n käyttö- ja luovutusrajoitukset ovat tarpeettomia ja voivat olla joltain osin jopa haitallisia. Yritysjärjestelyt tulee olla mahdollisia tuen saamisen jälkeenkin. Tällöin edellytyksenä tulee olla, että tuen saanutta investointia käytetään tukipäätöksessä määritellyn tarkoitukseen. Yritys- tai liiketoimintajärjestelyjen rajoittaminen haittaa markkinoiden toimintaa ja vapaata kilpailua.

Hankkeen tukikelpoisuus muilta osin takaa asetuksen tavoitteeseen pääsemisen riippumatta liiketoiminnan tai tuotantolaitoksen omistajasta.

90 miljoonaa on oltava käytettävissä joustavasti seuraavien vuosien aikana

Budjettiteknisesti olisi syytä varmistaa, että rahat voidaan käyttää joustavasti ja siirtyvät vuodelta toiselle. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tälle vuodelle varattua rahaa jäisi käyttämättä, voidaan sitä siirtää seuraaville vuosille. Lisäksi on varmistettava, että investoinnin toteuttamiselle on riittävästi aikaa myös tuen näkökulmasta eikä tukipäätöksellä tai tukirahojen käytettävyydellä rajoiteta investoinnin toteuttamisaikataulua.

Lisätietoja aiheesta antaa Antti Kohopää, antti.kohopaa@energia.fi, 050 344 9265

Ystävällisin terveisin

Jari Kostama

Johtaja, Energiantuotanto

Kohopää Antti
Energiateollisuus ry